

אהת שאלתי

למדתי נענית ונהנית

פרק ג – מערב מזמינים כל מיני מטעמים

מתי ואיך מתחילה ההתארגנות לשבת?

בדרך כלל ההיערכות מתחילה בקניות לשבת. חז"ל מספרים לנו, כיצד נערכו חכמי התלמוד: "תניא, אמרו עליו על שמאי הזקן: כל ימיו היה אוכל לכבוד שבת. מצא בהמה נאה, אומר: זו לשבת. מצא אחרת, נאה הימנה, מניח את השניה ואוכל את הראשונה. אבל הלל הזקן, מידה אחרת היתה לו, שכל מעשיו לשם שמים, שנאמר 'ברוך ה' יום יום' (תהילים סח, כ)".

הגמרא מביאה שתי גישות כיצד יש להיערך בקניות לשבת, הראשונה של שמאי. כשמצא בהמה נאה, היה מכין אותה לשבת ואומר: בהמה זו מיועדת לשבת. אם לאחר מכן מצא בהמה אחרת נאה יותר, היה שומר אותה לשבת ואוכל את הראשונה ביום חול. נמצא שגם אכילת הבהמה הראשונה היתה לכבוד שבת, לעומת הלל, שהיתה לו מידה אחרת. במצב דומה לזה של שמאי, היה אוכל את הבהמה הראשונה ביום חול לפני שמצא בהמה שניה נאה יותר. הלל היה בוטח שימצא בהמה נאה לשבת. ופסק המ"ב בסי' רנ ס"ק ב: "והסכימו הרבה פוסקים שגם הלל מודה שכדברי בית שמאי עדיפא טפיי".

מסיימת הגמרא ואומרת: "תניא נמי הכי, בית שמאי אומרים: **מחד שביך לשבתידך**". מבאר רש"י: מחד שביך לשבתידך, "מאחד בשבת שלך תן ליבך לשבת הבאה". כלומר, **החל מהיום הראשון בשבוע, הכן את צרכיך לשבת הקרובה**. שמאי מורה לנו שההיערכות לשבת מתחילה מיום ראשון בשבוע, ונמשכת לאורך כל השבוע, עד הדקות האחרונות שלפני הדלקת נרות.

בדורנו אין כמעט משמעות להלכה זו, שכן כיום המזון ב"ה מצוי בשפע מוצרים רב, וניתן להשיג כמעט הכל במשך כל ימי השבוע. ולכן חשוב מאד לתכנן את לוחות הזמנים של הקניות, כמו גם ההיערכות לשבת בתכנית מסודרת, שתווסת את כל ההכנות כראוי בימים שלפני, ולא נמתין עם מרבית ההכנות ליום שישי.

וכך כתב היחפץ חיים בספרו 'נדחי ישראל' (פרק לז ס"ק א): "ואם הוא יודע שבערב שבת לא יהיה לו פנאי להתעסק, להכין צרכי שבת מחמת איזה אונס, ואין לו אדם אחר שיטרח בעבורו, מחוייב להקדים את עצמו מבאמצע שבוע להכין איזה דבר לכבוד שבת, כדכתיב 'זכור את יום השבת', ור"ל להיות זוכר תמיד השבת כדי לקדשו ולענגו".

ממליץ מאד להכין 'תכנית היערכות לשבת', שמטרתה להכניס שבת בצורה ראויה, ולא להגיע לשבת כשאנו "סחוטים כלימון". נפעל בתכנון מה עושים בכל יום, כדוגמת צחצוח נעלים, ניקיון הבית, כביסות וקניות, שניתן לבצע בתחילת / אמצע שבוע. בתכנון ניתן גם להגדיר "קוים אדומים", מה מסיימים עד יום חמישי, כדוגמת קניית פרחים לשבת, שניתן לרכוש גם ביום חמישי, כמו גם אפיית המאפים לשבת. וכך נשאר ליום שישי את הפעולות שלא ניתן לבצע במהלך השבוע.